

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania L. Spółki jawnej z siedzibą w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Krakowie
z udziałem zainteresowanych: J. S. i K. J.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 czerwca 2024 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się Spółki od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 13 kwietnia 2023 r., sygn. akt III AUa 301/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie kwotę 480 zł (czterysta osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 13 kwietnia 2023 r., III AUa 301/19, oddalił apelację płatnika składek L. spółki jawnej w K. od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 19 grudnia 2018 r.,

VII U 3066/17, oddalającego odwołanie od dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie z 8 września 2017 r. stwierdzających, że zainteresowane K. J. oraz J. S., jako osoby wykonujące pracę na podstawie umowy o świadczenie usług u płatnika składek, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowym w spornych okresach oraz ustalających dla zainteresowanych podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne, w wysokości i za okresy wskazane w decyzjach.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości skargą kasacyjną płatnik składek. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, co znajduje uzasadnienie w pewnej rozbieżności w orzecznictwie dotyczącej problemu powtarzalności czy cykliczności świadczeń będących przedmiotem umowy a dotyczącej wykładni przepisów art. 627 k.c. i art. 734 § 1 i art. 750 k.c. w związku z problemem podlegania ubezpieczeniom społecznym a więc w związku z przepisami art. 6 ust. 1 pkt 4 i 12 ust. 1, 13 pkt 2 i 83 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1230 ze zm., dalej jako ustawa systemowa).

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Odnosząc się do powoływanej przez skarżącego przesłanki, przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., należy wskazać, że przez rozbieżność w orzecznictwie sądów, uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), należy rozumieć istnienie zróżnicowanych albo sprzecznych rozstrzygnięć w sprawach o takich samych lub bardzo podobnych stanach faktycznych, w których mają zastosowanie te same przepisy prawne, wyłożone lub zastosowane w sposób prowadzący do wydania odmiennych orzeczeń albo innych decyzji procesowych. Wielokierunkowość stosowania prawa oraz różnorodność orzecznictwa nie stanowią bowiem przyczyny kasacyjnej przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016 nr 2, poz. 29 czy z 21 września 2022 r., III USK 161/22, LEX nr 3489294). Wobec tego nie jest wystraszające samo przytoczenie przez skarżącego orzeczeń, które zostały wyrażone w odmiennych stanach faktycznych przy stosowaniu art. 627 k.c. oraz przedstawienie własnej oceny co do charakteru zawartej przez zainteresowanego z płatnikiem składek umowy, aby przyjąć zasadność występowania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy wielokrotnie odnosił się w swoim orzecznictwie do wykładni wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów, w tym art. 627 k.c. oraz prawidłowości ich zastosowania, oceniając czy dana umowa jest umową o dzieło czy też umową o świadczenie usług (art. 734 k.c.) oraz jaki wpływ na kwalifikację zawartej umowy ma powtarzalność wykonywanych czynności. Tam, gdzie zleceniobiorca ma pracować, najczęściej wykonując powtarzalne, podobne i takie same, z reguły proste czynności, tam co do zasady chodzi o umowę o świadczenie usług. Cechą istotną umowy jest wówczas samo wykonywanie czynności. Wynikiem takiej pracy może być rezultat, który nie jest dziełem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2021 r., II USK 457/21, LEX nr 3273671 i powołane tam orzecznictwo, wyrok Sądu Najwyższego z 21 października 2020 r., I UK 83/19, LEX nr 3093414, postanowienie z 14 grudnia 2021 r., II USK 457/21, LEX nr 327367).

Umowa o dzieło i umowa zlecenia, to odrębne rodzajowo umowy. Liczba sporów dotyczących tych umów na tle spraw o podleganie ubezpieczeniom społecznym jest duża, co wynika zasadniczo z różnych stanów faktycznych a nie ze skomplikowania prawnego umowy o dzieło i umowy zlecenia. Nie są to bowiem nowe umowy w systemie prawa. W praktyce dochodzi do zawierania różnego rodzaju zobowiązań, w których wyróżnia się czy przedmiotem świadczenia dłużnika jest jego praca czy też tylko samo dzieło. Jeżeli wierzyciel zatrudnia do wykonywania określonej pracy (czynności starannego działania), to świadczenie dłużnika z reguły nie polega na wykonaniu dzieła w rozumieniu art. 627 k.c. Wskazuje na to cały szereg orzeczeń Sądu Najwyższego w podobnych sprawach, które potwierdzają, że wykonywanie prostych i powtarzalnych czynności z reguły nie należy do umowy o dzieło (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 2023 r., II USK 14/22, LEX nr 3538088, i powołany wyrok Sądu Najwyższego z 21 października 2020 r., I UK 83/19).

Z dotychczasowego orzecznictwa wynika, że przedmiotem umowy o dzieło nie musi być żaden unikatowy wytwór, do wykonania którego niezbędne są jakieś szczególne umiejętności artystyczne (twórcze), bowiem dziełem może być np. stół wykonany na zamówienie, wyremontowany lokal, wyczyszczona odzież czy przepalenie złomu (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 marca 2020 r., III UK 51/19, LEX nr 2736268 oraz z 2 września 2020 r., I UK 170/19, LEX nr 3062762). Dzieło nie musi być czymś nowatorskim i niewystępującym jeszcze na rynku, jednak powinno posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy indywidualne cechy umożliwiające zbadanie, czy zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 3 kwietnia 2019 r., II UK 577/17, LEX nr 2642735; z 14 listopada 2013 r., II UK 115/13, LEX nr 1396411). Również liczba przedmiotów, które mają być wytworzone w ramach umowy, była irrelevantna dla określenia charakteru takiej umowy, ponieważ przepisy nie zastrzegają warunku w postaci możliwości wykonania w ramach jednej umowy jakiejś określonej liczby produktów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 października 2013 r., III UK 126/12, OSNP 2014 nr 9, poz. 135).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono także pogląd, zgodnie z którym nie można uznać za dzieło czegoś, co nie odróżnia się w żaden sposób od innych występujących na danym rynku rezultatów pracy - materialnych bądź niematerialnych - gdyż wówczas zatraciłby się indywidualny charakter dzieła. Wprawdzie dzieło nie musi być czymś nowatorskim i niewystępującym jeszcze na rynku, powinno jednak posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 14 listopada 2013 r., II UK 115/13, LEX nr 1396411 i z 17 grudnia 2019 r., III UK 393/18, OSNP 2021 nr 1, poz. 6).

W wyroku z 21 lutego 2017 r., I UK 123/16 (LEX nr 2269195), Sąd Najwyższy przypomniał, że wyznaczenie ścisłej granicy między umową o dzieło a umową zlecenia (oświadczenie usług) nie jest łatwe, stąd niezbędne jest posłużenie się odpowiednimi kryteriami dyferencyjnymi. Kluczowe jest sprecyzowanie (najlepiej, choć niekoniecznie, w samej w treści umowy) dzieła, czyli pewnego określonego rezultatu pracy ludzkiej, konkretnego, indywidualnie oznaczonego, obiektywnie osiągalnego i pewnego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 3 października 2013 r., II UK 103/13, LEX nr 1455433; z 22 listopada 2018 r., II UK 362/17, LEX nr 2580537; z 12 sierpnia 2015 r., I UK 389/14, LEX nr 1816587; z 22 listopada 2018 r., II UK 362/17, LEX nr 2580537). A zatem nie można uznać, że art. 627 k.c. budzi wątpliwości interpretacyjne, które wymagałyby zaangażowania Sądu Najwyższego w rozpoznanie niniejszej sprawy.

Uwzględniając dorobek orzeczniczy Sądu Najwyższego oraz samą konstrukcję wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stwierdzić należy, że skarżący nie wykazał podstaw do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej.

Z przytoczonych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

[SOP]

[ms]

